

فرم صورتجلسه

جلسه شماره ۲	روز برگزاری: سه شنبه	تاریخ برگزاری: ۱۴۰۲/۰۳/۲۳	ساعت برگزاری: ۱۰:۳۰
مکان: اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی لرستان		موضوع جلسه: کشاورزی، آب و منابع طبیعی	
دستور کار جلسه			
- بررسی مسایل و مشکلات کشت حبوبات (لوبیا)			
گزارش			
<p>با توجه به دستور جلسه در ابتدا مجید شریفی پور مقدماتی از کشت لوبیا به شرح زیر در جلسه عنوان کرد:</p> <p>امنیت غذایی یکی از مهمترین مسائل فراروی بشر است (Fisher et al., 2018). در راستای حل این مسئله، آبیاری کمک بزرگی به تولید محصولات کشاورزی در مناطق خشک و نیمه-خشک کرده و علاوه بر آن تولید کشاورزی در اراضی تحت آبیاری، دارای پایداری بالاتری نسبت به اراضی دیم است و همین به تثبیت قیمت مواد غذایی در جهان کمک قابل توجهی نموده است (Hanjra et al., 2009; Rosegrant and Cline, 2003). مقدار تولید در واحد سطح در اراضی تحت آبیاری، بسیار بالاتر از اراضی دیم است، به شکلی که بیش از ۴۰ درصد از کل تولیدات کشاورزی جهان در اراضی فاریاب تولید می-شود که تنها ۲۰ درصد از کل اراضی تحت کشت جهان را دربر می-گیرند (FAO, 2019). با توجه به نقش آبیاری و کمبود گسترده منابع آب، دفتر توسعه سازمان ملل متحد پیش-بینی کرده است که آینده تأمین غذا برای جمعیت در حال رشد جهان متأثر از بحران آب است، و نه بحران زمین‌های قابل کشاورزی (Du Toit, 2011)، بنابراین آب بازیگر اصلی در افزایش تولیدات کشاورزی است (Hanjra and Qureshi, 2010). درعین حال رقابت بر سر آب بین بخش-های کشاورزی، صنعت و شرب هم در حال افزایش است (Dubois, 2011). در چنین شرایطی هرگونه روش و یا فناوری که بتواند بهره-وری مصرف آب (تولید محصول به‌ازای واحد حجم آب) را افزایش دهد به توسعه امنیت غذایی کمک خواهد کرد. طبیعتاً روش‌ها و فناوری-های ارزان قیمت و ساده، به-ویژه بین کشاورزان کم-درآمد کشورهای درحال توسعه، بیشتر رواج خواهد یافت؛ کم-آبیاری یکی از این روش-ها است. کم-آبیاری روشی است که در آن مقدار آبی که گیاه دریافت می‌کند، کمتر از مقدار لازم برای رشد پتانسیل آن است (Chai et al., 2016; Howell et al., 2007). این روش یکی از فناوری‌های کلیدی صرفه-جویی در مصرف آب در کشاورزی است (Chai et al., 2014).</p> <p>حبوبات به شکل کلی دومین منبع مهم تأمین غذای بشر، بعد از غلات، به‌شمار می‌روند و جایگزینی کم‌هزینه برای گوشت هستند (Maphosa, 2017). لوبیا یک منبع مهم پروتئین، فیبر و مواد مغذی است و قرن-ها است که نقش مهمی در رژیم غذایی انسان دارد (Yonts et al., 2018). این گیاه یکی از منابع اصلی تأمین پروتئین گیاهی در بسیاری از کشورهای درحال توسعه محسوب می-شود (Dursum, 2007). مقدار پروتئین لوبیا دو تا چهار برابر غلات و ۱۰ تا ۲۰ برابر گیاهان غده-ای است (Soheili Movahed et al., 2016). لوبیا از نظر تولید مهم‌ترین گیاه خانواده حبوبات است؛ ۳۰ میلیون هکتار از اراضی جهان، سالانه ۲۵ میلیون تن لوبیا تولید می-کنند، که این میزان حدود ۵۰ درصد کل حبوبات دانه-ای جهان است (Farid et al., 2016). در ایران لوبیا در اکثر استان-ها کشت می-شود، که در میان آن‌ها استان-های فارس، لرستان و</p>			

فرم صورتجلسه

خوزستان به ترتیب با ۲۲/۸، ۱۷/۸ و ۱۵/۲ هزار هکتار، بیشترین سطح زیر کشت و استان‌های فارس، لرستان و زنجان به ترتیب با ۵۲/۱، ۴۱/۰ و ۳۱/۳ هزار تن، بیشترین تولید لوبیا را دارند (Agricultural Statistics, 2017).

لوبیاچیتی از مهم‌ترین انواع لوبیا است که سطح زیر کشت آن در کشور حدود ۵۰ درصد کل سطح زیر کشت انواع لوبیا است و بیش از نیمی از کل تولید لوبیا به آن اختصاص دارد (Beyzaiee et al., 2013). لوبیاچیتی از گران‌قیمت‌ترین محصولات زراعی است. قیمت هر کیلوگرم لوبیاچیتی ۷ برابر گندم، ۶ برابر جو، ۲ برابر کلزا و ۱/۵ برابر عدس است (Iranian Central Bank, 2019). لوبیا گیاهی پرآب-طلب است، نیاز خالص آبی آن در دشت خرم-آباد (منطقه طرح) در حدود ۵۵۰۰ مترمکعب در هکتار است که ۲/۵ برابر بیش از گندم و ۲ برابر بیش از کلزا می‌باشد (Zabihiafrous et al., 2018). به همین دلیل، علی-رغم ارزش غذایی، قیمت بالای محصول و بازار مناسب آن، محدودیت منابع آب، مانع اصلی گسترش تولید لوبیا است. باوجود حساسیت این گیاه به تنش آبی، در حدود ۶۰ درصد از محصول لوبیا در جهان، در مناطقی به‌دست می‌آید که تحت شرایط کم-آبی قرار دارند (et al., 2003 Souza).

واکنش به تنش خشکی در لوبیا فرآیندی پیچیده است (Trapp, 2016). تنش رطوبتی باعث کاهش شدید عملکرد لوبیا می‌شود، البته مقدار کاهش عملکرد، بسته به زمان و شدت تنش و نیز ژنوتیپ مورد مطالعه متفاوت است (Frahm et al., 2004; Shenkut and Brick, 2004). تنش خشکی در مرحله گلدهی و پرشدن غلاف‌های لوبیا، عمدتاً به دلیل کاهش اجزای عملکرد دانه (وزن دانه، تعداد دانه در بوته و تعداد غلاف در بوته)، باعث کاهش شدید عملکرد می‌شود (Boutraa and Sanders, 2001). در دوره بعد از گلدهی نیز باعث اختلال در نمو دانه و افزایش تعداد دانه‌های چروکیده و درنهایت کاهش وزن دانه می‌گردد (İşik et al., 2005).

ارقام لوبیاچیتی به شکل عمومی در سه گروه طبقه‌بندی می‌گردد؛ گروه ۱ (ارقام ایستاده محدود)، گروه ۲ (ارقام ایستاده و رشد نامحدود)، گروه ۳ (ارقام رونده و رشد نامحدود)، که ارقام کشت‌شده در استان لرستان بیش‌تر از گروه‌های ۲ و ۳ هستند.

برای شناخت بهتر از وضعیت تولید و مسائل لوبیا، از قطب تولید لوبیا منطقه شرق لرستان بازدید به عمل آمد. در این منطقه در حدود ۱۲ هزار هکتار لوبیا کشت می‌شود. در حال حاضر بذر اصلاح شده برای تأمین بذر تمامی این اراضی کفایت نمی‌کند و بعضی کشاورزان از بذر خودمصرفی استفاده می‌کنند که عملکرد آن بین ۳۰۰ تا ۱۵۰۰ کیلوگرم در هکتار کمتر از بذر اصلاح شده است. به نظر می‌رسد تأمین تسهیلات برای سرمایه‌گذاری که دستگاه سورتینگ را خریداری و در منطقه مستقر کند، هم در بحث تأمین بذر و هم در بحث برندینگ و بسته‌بندی کمک‌کننده باشد.

همچنین علی‌رغم این که تقریباً در تمامی اراضی، کشت به‌صورت مکانیزه و با دستگاه ردیف‌کار خطی صورت می‌گیرد، ولی برداشت به‌صورت سنتی و با دست انجام می‌شود. گسترش استفاده از ارقام ایستاده و توسعه ماشین‌آلات برداشت مناسب به بهبود بهره‌وری و کاهش هزینه تولید در این حوزه کمک خواهد کرد. با توجه به این ظرفیت‌ها و رتبه اول تولید لوبیا در کشور عدم وجود مراکز خرید به‌صورت سازماندهی شده و عدم وجود صنایع تبدیلی در شهرستان ازنا باعث انتقال این محصول به شهرهای مجاور و دیگر نقاط کشور شده است.

فرم صورتجلسه

این در حالیست که می توان با ایجاد صنایع تبدیلی و بسته بندی و مراکز خرید رسمی، از این ظرفیت نهایت استفاده را برد و بخشی از مشکل بیکاری در شهرستان ازنا را نیز بهبود بخشید.

پس از بحث و بررسی موارد زیر جهت طرح و پیگیری در جلسه شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی در نظر گرفته شد :

- ایجاد ایستگاه پایش کیفیت و گواهی کیفی لوبیا در منطقه
- شناسایی سرمایه گذار برای ایجاد ایستگاه سورتینگ لوبیا
- شناسایی ارقام ایستاده مناسب منطقه
- توسعه دستگاه برداشت
- پژوهش و ترویج جهت مبارزه موثر با آفات و بیماریها
- ایجاد صنایع تبدیلی و بسته بندی

مصوبات جلسه

مهلت انجام	اقدام کننده	مصوبه	ردیف
	دبیر کمیسیون	مقرر گردید جهت پیگیری مسایل عنوان شده جلسه کارشناسی با حضور نمایندگانی از سازمان صمت، جهاد کشاورزی، مرکز تحقیقات و کشاورزی و حبوبات کاران تشکیل گردد.	۱
<p>خانمها : فاطمه یاراحمدی آقایان : مجید شریفی پور، جهانبخش دولتشاه، حسن پیرداده، جواد طهماسبی، علی کاتبان، حسین فاضلی</p>			حاضرین در جلسه

دبیر کمیسیون:

فاطمه یاراحمدی